

PERSBERICHT

Het Milieuprogramma van de Verenigde Naties roept op tot een beter bestuur van de mondiale zandvoorraden.

7 mei 2019

Het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP – United Nations Environment Programme) lanceerde op 7 mei 2019 in Genève een nieuw rapport waarin de standpunten van verschillende belanghebbenden in verband met de duurzaamheidsuitdagingen van zandwinning en zandgebruik worden onderzocht. UNEP wil met dit rapport een wereldwijde discussie over zandwinning stimuleren, in aansluiting op de recente goedkeuring van een nieuwe resolutie over een beter bestuur van minerale hulpbronnen door de vierde VN-milieuvergadering.

Duurzaamheidsuitdagingen bij de wereldwijde ontginning en gebruik van zandvoorraden

De schaal waarop zand- en grindwinning wereldwijd plaatsvindt, maakt het één van de grote duurzaamheidsuitdagingen van de 21e eeuw. Jaarlijks wordt naar schatting 40 tot 50 miljard ton zand gewonnen uit groeven en putten, in rivieren, langs kusten en in het mariene milieu. De groeiende wereldbevolking, de verstedelijking, verschuivingen in onze consumptiepatronen, en de hiermee gepaard gaande ontwikkeling van infrastructuur, zijn belangrijke factoren die de ontginning van gemakkelijk beschikbare zandbronnen hebben doen verdrievoudigen over de laatste twee decennia. Zonder zand immers geen beton, geen asfalt, geen glas, ... en dus ook geen scholen, ziekenhuizen, wegen, zonnepanelen en andere noodzakelijke infrastructuur. Ook waterzuivering en landwinning zijn grote gebruikers. Zand wordt zelfs gebruikt bij de industriële productie van elektronica en cosmetica ... Na water is het tegenwoordig de meest ontgonnen natuurlijke hulpbron. Verder hebben dammen en winning de sedimenttoevoer van rivieren naar veel kustgebieden verminderd, wat heeft geleid tot verminderde afzettingen in rivierdelta's en versnelde stranderosie.

De groeiende trend van niet-duurzame en illegale zandwinning in mariene, kust- en zoetwater-ecosystemen heeft verstrekende gevolgen voor het milieu, de maatschappij en de economie (bv. toerisme, visserij). Wetenschappelijk onderzoek en opvolging, alsook een adequaat beleid ter ondersteuning van een verantwoorde winning en consumptie, lopen in grote delen van de wereld echter achter. De internationale handel in zand en grind blijft intussen verder groeien. Door de grote vraag in regio's zonder lokale zand- en grindvoorraden zal deze bedrijfsactiviteit naar verwachting met 5,5% per jaar toenemen. Als gevolg van internationale zandwinningsverboden, zandwinning voor landwinningsprojecten, en de effecten van ongereguleerde zandwinning in internationale rivieren, is zand- en grindwinning ook een snel groeiende grensoverschrijdende kwestie geworden.

Nieuwe oplossingen voor een beter bestuur van wereldwijde zandreserves

Het Milieuprogramma van de Verenigde Naties erkent de noodzaak om de wereldwijde beleidslijnen en normen in overeenstemming te brengen met de plaatselijke beschikbaarheid van zand, de ontwikkelingsbehoeften en de handhavingsrealiteit, en zet zich in om deze uitdagingen onder de aandacht te brengen om, samen met alle stakeholders, beter te besturen. De organisatie kijkt dan ook uit naar de verdere ontwikkeling van doeltreffende instrumenten die een betere opvolging van de winning en het gebruik van zandvoorraden, en een efficiënte besluitvorming in verband met het beperken van de gevolgen van zandwinning, mogelijk zullen maken.

Het nieuwe rapport 'Sand and Sustainability: Finding New Solutions for Environmental Governance of Global Sand Resources' is geënt op deze thematiek. Het vestigt de aandacht op de duurzaamheidsuitdagingen en oplossingen voor de zandwinning en -consumptie, en beveelt gezamenlijke acties aan om de bestaande normen te actualiseren, monitoringprogramma's op te zetten en een dialoog op gang te brengen in de gehele gebruiksketen. Bijkomend wordt gepleit om onnodige zandconsumptie te vermijden, toenemend gerecycleerde en alternatieve materialen te gebruiken, en milieu-impacten te reduceren door meer verantwoorde ontginningspraktijken. Het rapport kwam in oktober 2018 tot stand tijdens een dialoog tussen deskundigen, gefaciliteerd door UNEP/GRID-Genève (GRID = Global Resource Information Database) en de Universiteit van Genève met financiering van het Zwitserse Federale Ministerie van Milieu.

VN-resolutie over een beter bestuur van minerale hulpbronnen

Het 'Sand and Sustainability'-rapport sluit aan op de recente goedkeuring (april 2019) van een nieuwe resolutie over een beter bestuur van minerale hulpbronnen door de vierde VN-milieuvergadering, en werd officieel voorgesteld op 7 mei 2019 in het Palais des Nations, Genève, in aanwezigheid van Mevr. Joyce Msuya, waarnemend directeur van het UNEP. De resolutie stuurt aan op het verzamelen van informatie over duurzame praktijken en kennishiaten, en op het oplijsten van uitvoeringsstrategieën en beoordelingsmethodes. Verslag dient te worden uitgebracht aan de vijfde zitting van de milieuvergadering van de Verenigde Naties.

Mariene zandontginning in België

Intussen investeert België verder in een beter beheer van haar minerale grondstoffen. In de Belgische mariene wateren wordt al meer dan 40 jaar zand ontgonnen onder de bevoegdheid en controle van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Om het beheer op de lange termijn te ondersteunen, werd voor het Belgisch en zuidelijk Nederlands deel van de Noordzee een geologische kennisbasis ontwikkeld die de beschikbare hoeveelheden per zandkwaliteit bevroegbaar maakt. Een koppeling met een numeriek instrumentarium laat bovendien toe om verschillende impactscenario's van extractie te verrekenen. Het eindrapport van het project TILES of 'Transnational and Integrated Long-term Marine Exploitation Strategies' is beschikbaar op de website van het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO). Gezien de voorraden niet onuitputbaar zijn, wordt gepleit voor meer doordachte ontginningsstrategieën.

Meer informatie kan worden geraadpleegd op de volgende websites, of worden bekomen via de onderstaande perscontacten. Ook beeldmateriaal kan daar worden aangevraagd (voorbeelden onderaan dit persbericht).

UNEP <https://www.unenvironment.org/>

UNEP/GRID-Geneva <http://www.grid.unep.ch/index.php?lang=en>

UNEP 'Sand and Sustainability' rapport: <http://unepgrid.ch/sand>

VN resolutie over het bestuur van minerale hulpbronnen:

<https://papersmart.unon.org/resolution/uploads/k1900741.pdf#overlay-context=node/252>

TILES project <https://odnature.naturalsciences.be/tiles/>

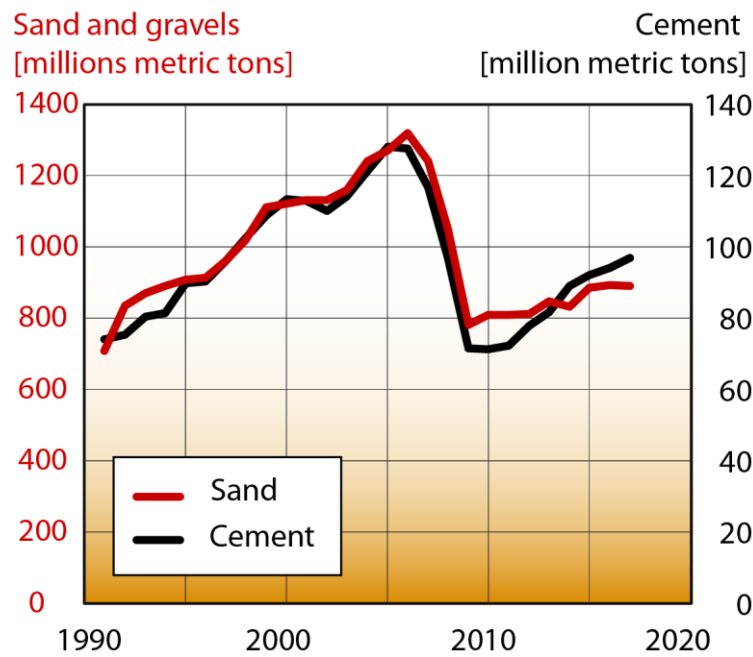
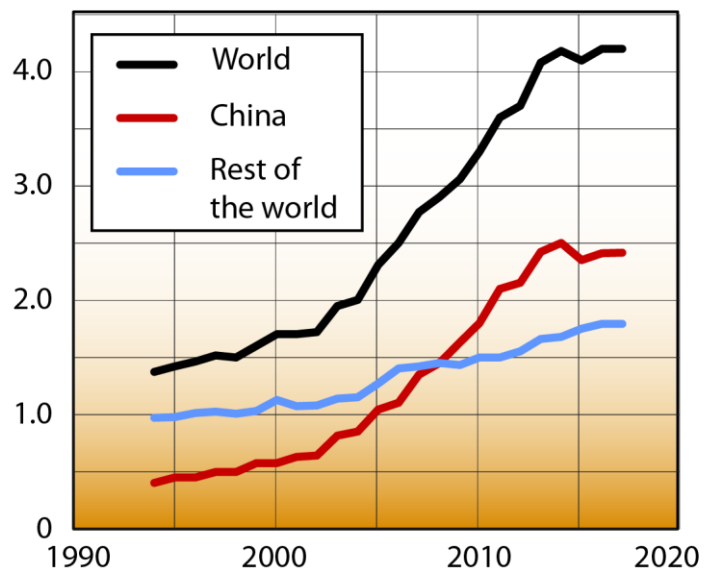
TILES rapport

<https://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=nl&COD=BR%2F121%2FA2%2FTILES>

BELSPO <https://www.belspo.be/>

Twitter @RBINSmuseum @UNEnvironment @GRIDgva #SeabedMatters

Billion metric tons of cement

Er is geen wereldwijde monitoring van het zandgebruik. Cement is echter goed gerapporteerd. Uit de monitoring van deze gegevens blijkt dat de cementproductie de afgelopen twee decennia is verdrievoudigd.

